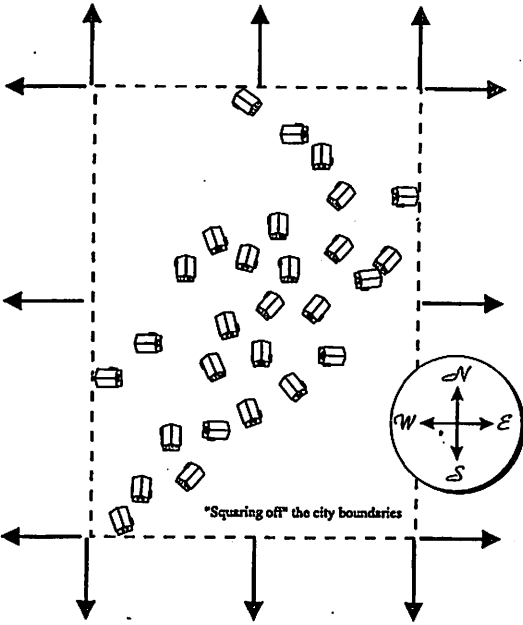

לכה שיור

אייר תשע"ב

דיצין אסור תחילין דעדי

עיר איה ס' צע' 40' 11

(1)

עיר איה ס' צע' 40' 12

(2)

נ"ז (20)

(3)

עיר נפת יצחק ח"ה (20)

(4)

עיר נפת יצחק ח"ה (25)

(5)

ועדות ד' ח"ה (100)

(6)

עיר איה ס' צע' 11

שצז דיין שביתת היחיד וכליו ומהלך אלפים אמה.

א [א] אכל אדם יש לו (א) אלפים אמה לכל רוח (ב) חוץ מד' אמותיו או (ג) מהמקום ששבת בו:

נ"ז (20)

(א) אלפים אמה. והוא-תקנת חכמים דמן התורה מותר להלך עד י"ב מיל כשיעור מחנה ישראל נמדבר שהחוקה י"ב מיל וכיוצא מזה אסור וכדכתיב אל ילא איש ממקומו והאי ממקומו קאי על המחנה והרבה פוסקים חולקים ואומרים דגם חוץ ליי"ב מיל אינו אסור מה"ט והאי אל ילא אינו אלא אזהרה לענין הולאת כלים מרשות לרשות [נאמרו] (ב) חוץ מארבע אמותיו. דמקומו של אדם בכל מקום ששוכן הוא ר"ח כדלעיל ומשם יש לו אלפים (א) לכל רוח נמצא דיכול להלך מעמידת רגליו אלפים וד"א: (ג) מהמקום ששבת בו. פי' דאם שבת במקום מוקף מחילות חשיב כולו כד"א ויש לו אלפים סביב המקום ההוא:

עיר איה ס' צע' 12

שצח דיין היאך מודדין אלפים אמה.

א אהבא למדוד אלפים אמה של תחום העיר אם היתה העיר (א) אריכא וקטינא או שהיתה מרובעת (ב) ולא לרובע העולם הואיל ויש לה (ג) ד' זוויות שוות מניחים אותה (ד) כמות שהיא

ומודדים לה אלפים אמה לכל רוח מד' רוחותיה: ב היתה עגולה עושין לה זווית ורואים אותה כאילו היא בתוך המרובע ומודדין חוץ מצלעות אותו מרובע אלפים אמה לכל רוח שנמצא משתכר הזוויות יוכן אם היתה העיר (ה) משולשת או שיש לה (ו) צלעות רבות מרבעים אותה ואח"כ מוציאים חוץ למרובע אלפים אמה לכל רוח:

נ"ז (20)

א אריכא וקטינא. פי' שאין רחבה כארסה: (ב) ולא לריבוע העולם. היינו שאין עומדת לפניה לפנים העולם ודומה לדרום העולם אלא כאלכסון: (ג) ארבע זוויות שוות. לאפוקי כשהיא רחבה מלד אחר וקצרה מלד אחר אין זה זוויות שוות ואין זה ריבוע ומרבעין אותה כמבואר בס"ד: (ד) כמות שהיא. היינו באריכא וקטינא אין מוסיפין על רחבה להשוותה לארכה וכן כשאינה מרובעת

לריבוע העולם אין מוסיפין עליה לרבע אותה בריבוע העולם כמו בסעף ג': ב (ה) משולשת וכו' מרבעין אותה. שמושכין הריבוע להשוות לך הקצר כפי אורך כל הארוך: (ו) צלעות רבות. שיש לה ששה זוויות או שמונה מושכין החוט לרבעה כנגד המקומות היחיד החפין זה ומהמרובע ואילך מודדין האלפים אמה לכל זר:

לשון השאלה:

בסוף העיר, וויליאמסבורג" יש גשר גדול הנקרא (בל"א), וויליאמסבורג כרידוש" ואורך הגשר נמשך עד תחילת עיר אחרת הנקראת, "מאנהעטען" הדבר זה ידוע שכל עיר מאנהעטען מוקפת מכל הצדדים במים ואי אפשר לבוא ולהגיע לשם כלי לעבור רק על ידי גשרים, ויש להגשר איזה מסילות מבאן ולבאן שעוברות עליהן מבונות ויש שם עוד מסילה אחרת שיש באפשרות לבני אדם שילכו גם ברגליהם מתחלת הגשר עד לסוף הגשר, ואורך כל הגשר הוא בערך שני תחומי שבת.

ע"ד המבואר בש"ע (אוי"ח סי' שצ"ח סעי' ב') דעיר שאינה מרובעת מרבעין אותה ואח"כ מוציאין חוץ למרובע אלפים לכל רוח, האיר הדיו אם הריבועים של שתי עיירות מובלעים זה בזה, אם שניהם חשובים כעיר אחת כמו שם (בסעי' ז') היבא דהעיבורים מובלעים זכ"ו דינים כעיר אחת, ולכאורה לפי הרמ"א שם (סעי' ה') דכל מקום שמודדין מרתקין משם שבעים אמה ושיריים ומתחילין, וא"כ לכאורה גם (בסעי' ב') דמרבעין נמי מרחיקין מקודם שבעים אמה ושיריים, וא"כ אפילו רק העיבורים מובלעין דינה (כבסעי' ז') וכ"ש אם הריבועים מובלעין עכ"ל במכתב הא', ובמכתב הב' הרחיב הדיבור יותר, וגם בציוורים הראויים להבין נקודת שאלתו.

אבל מתחילת הגשר עד כמעט שליש שלה שאז מתחלת המים יש תחת הגשר בתים, ואח"כ נמשך תחתיו נהר והנהר אינו נקרא בשום פעם במשך ימי השנה, והרחוב של המים שעוברת תחת הגשר הוא בערך שני שליש של תחום שבת, ונמצא שזה הוא הרבה יותר מקמ"א אמות שיש הפסק בין עיר לעיר שאין ביניהם שום בתים, ואח"כ לאורך גיפא של הנהר ששם הוא עיר מאנהעטען יש גם כן תחת הגשר בתים, וגם כפי ידיעתי אינו נמצא בשום מקום של אורך המים מקום שלא יהי הרחוב של המים קמ"א אמות, — וגם צריכין אנו לדעת שבהמשך כל אורך הגשר יש משני הצדדים מחיצות גבוהות יותר מעשרה טפחים, ובהכניסה לצד מאנהעטען יש שם מדינות וקודם שמתחיל המדינות יש שם צוה"ס,

והיוצא מדבריכם כנ"ל, דאזלה דהתחומים מובלעים זה בזכ כו' כז' עיירות, והא דעד אלפים אמה ללד זה, וכן ללד כז', מלטרף לעיר, אף דאין צחים בנקוס היתר, עכ"ל הוא מטעם שמתחין חוט על פני רוחב הקשת נגד הבית הפגוס, כדי שיבא התחום שזה בכל מקום, כמבואר בש"ס זש"ע, וע"י צר"ח שס, זרק ס"ל דאין מותחין רק עד אלפים אמה, וצ"ח בוי פחות מאלפים אמה בכל לך, התחומין מובלעים זה בזה, ונעשה כעיר אחת כנ"ל. וש"י מכל"ל דאף אס רק הריבועים מובלעים זה בזה מחשיב לכו כעיר אחת.

1) וצ"ח פ

אבל מאידך גיסא לכאורה צ"ע כיון דלא נמצא זה בפירוש בגדולי הפוסקים, וגם צ"ע דלא מצינו זה בנוגע לשאר הלכות דתלוי בדיני העיר כגון לענין עגלה ערופה או תפילת הדרך, וע"כ דכל חידוש דרבוץ כזה שייך רק לענין דיני תחומין. וכיון דזה חידוש להלכה לכתחילה יש מקום להחמיר, מכ"מ ודאי יכול לסמוך על סברת החזו"א דרבוץ כהעיר עצמו ומסתבר כותיה, לכן א"צ להחמיר בנוגע להלכות תחומין דרבנן (כמו דאיתא בעירובין סז: ובנוגע לחשש דרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא, ומשם דלענין מילתא דרבנן יש להקל יותר ע"פ מה שנראה בסברא. ולא יתכן זה בנוגע לשאלה לקבוע הדין לדורות, מכ"מ יש לדמות הענין לזה אם נראה כן בסברא דנוטה להקל). וכיון דמצינו דרבוץ של עיר נחשב כהעיר, מסתבר לומר כסברת החזו"א דיניו כהעיר עצמו בנוגע לדיני תחומין. ואולי דלא פירשו המפרשים משום דכל זה פשוט להם, ועכ"פ כן נראה מסברא כסברת החזו"א (או"ח סימן קי). וליכא נ"מ במה שאומרים דהחזו"א עצמו החמיר כזה, מכ"מ בנוגע לשעת הדחק יש לסמוך על זה דהוי סברא נכונה. אבל כיון דחידוש הוא, יש מקום להחמיר במקום דאפשר לתקן הדבר. אבל בעת הצורך יש להקל כמש"כ ע"פ שאלת חכם.

ולאידך גיסא שהוא צד של "וויליאמסבורג" יש גם כן מקום הכניסה והכניסה אינו רחב יותר מ' אמות, אמנם במקום שהולכים ברגליהם אינו מקורה למעלה, רק מתחלת הגשר יש איזה אמות שהוא מקורה, — ועוד צריכין אנו לדעת שכל הגשר הוא למעלה מעשרה טפחים, — ועוד נקודה אחת שהיא נחוצה לדעת ששם בתחילת הגשר נמצא חדר קטן וזה החדר נבנה על מנת לקבל מכם מהעוברים על הגשר, ולפי ידיעתי נבנה חדר זה כזמן אחד כשנבנה כל הגשר, — וגם שם באמצע הגשר נמצא ג"כ חדר קטן, שנבנה על מנת לשמור הגשר ואת העוברים עלי' וכפי ששמעתי מאנשים שזה כבר זמן רב שהי' שם שומר הן כלילה והן כיום שבאותו זמן הי' הולכים על הגשר הרבה אנשים, אבל עכשיו כבר אין שם שום איש שישב באותו חדר, וכמו"כ החדר שלפני הגשר אינם משתמשים עוד ואינם מקבלים מכם. ועכשיו יש לפנינו שאלה גדולה, שהיות שזה דבר שכיח מאוד והוא כמעט בכל שבתות וימים טובים, הולכים אנשים מעיר וויליאמסבורג לעיר מאנהעטען ע"י הגשר, או להיפך, וכעת עיקר ההליכה הוא לבית החולים או מבית החולים להעיר, ועבור זה צריך עיון גדול, ראשית אם אין צריכין לעשות כזה ערובי תחומין, ועוד יותר שאפילו אם ערשין עירובי תחומין ג"כ אין היתר לילך כל אורך העיר ודו"ק.